

Ο καθηγητής του LSE σηκώνει το γάντι

Ο Χ. Χατζηεμμανουήλ αλλάζει τον ΟΠΑΠ **σελ. 8**

Die neuen Richtlinien für das Personal

Ο κανονισμός προσωπικού του ΟΤΕ γίνεται ...γερμανικός **σελ. 10**

Στα supermarkets η βενζίνη... θα ήταν φθηνότερη

Ο Τ. Χριστοδούλου μιλά στον ΕΤ.φ για τα καύσιμα και την Edison **σελ. 9**

€ \$ 1,5632

\$ ¥ 107,33

£ \$ 1,9748

Ⓢ \$ 134,91

Ⓢ \$ 905,3

e-tipos.com/economy

22.06.2008

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΕΤ financial

Ο δεύτερος κύκλος κρίσης πλήττει τώρα την Ελλάδα

• Γιατί δεν θα υποχωρήσει ο πληθωρισμός
• JP Morgan AM και Schrodgers εξηγούν γιατί τα χρηματιστήρια θα παραμείνουν σε αβεβαιότητα για 9 μήνες **σελ. 4, 12**

Θα πληρώσουμε €2,3 δισ. μόνο για τόκους

Ο Γκίκας Χαρδούβελης μιλά για τις επιπτώσεις της κρίσης **σελ. 6**

Δύση στην Πόλη των Αγγέλων

Η λάμψη του David Beckham ξεθωριάζει **σελ. 16**

Πισω από τη σύγκρουση Δασκαλόπουλου Βγενόπουλου

ΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΙ ΞΑΝΑΜΠΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ. ΟΙ ΝΕΕΣ ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ. ΤΙ ΑΜΑΖΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ

Οι επαφές του ΣΕΒ με στελέχη της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑΣΟΚ. Οι συναντήσεις και η «σύγκλιση» με τη ΓΣΕΕ. Η επαναδιαπραγμάτευση της Συλλογικής Σύμβασης και οι κινήσεις της MIG

σελ. 7

Ο γάμος της χρονιάς

Με το νέο, καταθετικό πρόγραμμα Cash Manager, εξασφαλίζετε:

Επιτόκιο 4%* για τα χρήματα που γίνονται Προθεσμιακή Κατάθεση (με απόδοση τόκων κάθε εβδομάδα)

...και Απεριόριστες Συναλλαγές από τον υψηλότοκο Καταθετικό Λογαριασμό σας.

* Ισχύει έως 31/12/2008, και στη συνέχεια θα είναι συνδεδεμένο με το τρέχον επιτόκιο Euribor εβδομάδας.

ΚΑΤΑΘΕΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "CASH MANAGER"

800-11-90000
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Η Τράπεζα με τη δική σου έννοια

«2,3 δισ. ευρώ μόνο σε τόκους θα στοιχίσει η κρίση στην Ελλάδα»

ΓΚ. ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗΣ
ΣΤΟΝ ΕΤ·f:
ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
ΝΑ ΑΡΧΙΣΟΥΝ ΑΜΕΣΑ
ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

Το έλλειμμα της ανταγωνιστικότητας είναι ένα βαθύτερο πρόβλημα που θα το κουβαλάμε και μετά το τέλος της διεθνούς αναταραχής

Της Νένας Μαλλιάρη

Οι μακροχρόνιες ανισορροπίες της ελληνικής οικονομίας -κυρίως το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας και η γήρανση του πληθυσμού- είναι ένα μεγάλο και βαθύ πρόβλημα, που θα το κουβαλάμε και μετά το τέλος της διεθνούς κρίσης. Την παραπάνω επισήμανση κάνει ο κ. Γκίκας Χαρδούβελης, καθηγητής Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής στο Πανεπιστήμιο Πειραιά και οικονομικός σύμβουλος της Eurobank. Ο κ. Χαρδούβελης εκτιμά ότι το 2009 θα είναι ένα δύσκολο έτος για όλη την ευρωζώνη, ενώ στις ΗΠΑ, μετά τις γρήγορες μειώσεις επιτοκίων, εκτιμά ότι θα υπάρξει εξίσου απότομη αύξηση τους και ίσως μια ακόμη ύφεση στα τέλη του 2009.

»ΜΕ ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

Η ΔΙΕΘΝΗΣ συγκυρία θα υποχρεώσει το κράτος να πληρώσει φέτος 800 εκατ. ευρώ επιπλέον σε τόκους.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ και νοικοκυριά θα πληρώνουν στα νέα δάνεια από μισή έως μία ποσοστιαία μονάδα τόκο επιπλέον.

ΣΥΝΟΛΙΚΑ η απώλεια για την ελληνική οικονομία ισοδυναμεί με περίπου 1% του ΑΕΠ και συνεπάγεται αντίστοιχη μείωση στην κατανάλωση, στις επενδύσεις ή στις κοινωνικές δαπάνες.

Αναφερόμενος στην ελληνική οικονομία, ο κ. Χαρδούβελης επισημαίνει ότι το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών, στην αγορά εργασίας και το δημόσιο τομέα, εμφανίζεται πλέον και σε μακροοικονομικό επίπεδο ως ένα διευρυνόμενο έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών: 14,1% του ΑΕΠ το 2007, από περίπου 4% πριν από την είσοδο της χώρας στην ΟΝΕ.

«Η Ελλάδα στη σχετική κατάσταση της Παγκόσμιας Τράπεζας είναι 100ή σε σύνολο 178 χωρών στην ευκολία άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας το 2007. Το πρότυπο ανάπτυξης της Ελλάδος την τελευταία δεκαετία βραδύθηκε στη διαρκή αύξηση της ζήτησης, μέσω της κατανάλωσης και των αναγκαίων επενδύσεων. Σήμερα ζούμε την εποχή της υπερκατανάλωσης και υπο-παραγωγής», επισημαίνει ο κ. Χαρδούβελης.

Δεύτερη σημαντική ανισορροπία, κατά τον ίδιο, είναι η γήρανση του πληθυσμού που θα εντείνει τις δημοσιονομικές πιέσεις στο μέλλον, καθώς

θα αυξηθούν δραματικά οι δαπάνες Υγείας και συντάξεων. Ο κ. Χαρδούβελης σημειώνει ότι οι ανισορροπίες δεν τιμωρούνται πλέον από την αγορά. «Η συμμετοχή της Ελλάδας στην ευρωζώνη έχει αφαιρέσει έναν αυτόματο μηχανισμό διόρθωσης ορισμένων ανισορροπιών».

Ψευδαίσθηση ευδαιμονίας

Ο μηχανισμός αυτός είναι η διακύμανση των μεταβλητών στις χρηματοοικονομικές αγορές, όπως τα επιτόκια και η συναλλαγματική ισοτιμία. Ετσι

ών της Ανατολικής Ευρώπης. Ωστόσο, τονίζει ότι οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι μια πολιτική-μονόδρομος. «Η σωστή στρατηγική μεταρρυθμίσεων είναι να ξεκινήσουν εκεί όπου παρουσιάζονται οι μεγαλύτερες ανισορροπίες και εκεί όπου μπορούν να πραγματοποιηθούν με μεγαλύτερη ευκολία, με τη μικρότερη αντίσταση από ομάδες συμφερόντων. Οι επενδύσεις στην Παιδεία, η οποία υποβαθμίζεται συνεχώς, πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα», δηλώνει.

Αναφερόμενος στην τρέχουσα διεθνή κρίση, ο κ. Χαρδούβελης θεωρεί ότι είναι η μεγαλύτερη κρίση των τελευταίων 75 ετών, μετά τη μεγάλη ύφεση του μεσοπολέμου, της περιόδου 1929-1933. Αιτία της ήταν η ταυτόχρονη συνύπαρξη τριών παραγόντων: α) φούσκα στις τιμές των ακινήτων σε πολλές περιοχές των ΗΠΑ την περίοδο 2003-2006, η οποία έχει σπάσει, β) ραγδαία εξάπλωση στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου (subprime) και γ) μεταφορά του ρίσκου από τους ισολογισμούς των τραπεζών στο κοινό και τους επενδυτές μέσω τιτλοποι-

ήσεων. Οι επιπτώσεις της κρίσης στην ελληνική οικονομία αφορούν κατ' αρχάς την αύξηση του κόστους δανεισμού. Το κράτος αναμένεται να πληρώσει 800 εκατ. ευρώ επιπλέον σε τόκους φέτος, ενώ επιχειρήσεις και νοικοκυριά θα πληρώνουν στα νέα δάνεια από μισή έως μία ποσοστιαία μονάδα τόκο επιπλέον, που μαζί με τις αναπροσαρμογές στα υφιστάμενα δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου μεταφράζεται σε περίπου επιπλέον

συνολικό ποσό τόκων 1,5 δισ. ευρώ. Συνολικά, η απώλεια 2,3 δισ. ευρώ ισοδυναμεί με περίπου 1% του ΑΕΠ και συνεπάγεται μια αντίστοιχη μείωση στην κατανάλωση, στις επενδύσεις ή στις κοινωνικές δαπάνες.

Δεύτερον, η πτώση της παγκόσμιας οικονομικής δραστηριότητας και ιδιαίτερα η επίπτωση στην ευρωζώνη και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη μειώνουν τη ζήτηση για τα αγαθά που εξάγει η χώρα μας και περιορίζουν το τουριστικό συνάλλαγμα. Επιπλέον, ο σημερινός βαθμός εξάρτησης της ελληνικής οικονομίας από την Ανατολική Ευρώπη είναι μεγάλος. Τέλος, η πτώση των τιμών των κατοικιών σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, που φαίνεται να ακολουθεί την πτώση στις ΗΠΑ, αναμένεται να μειώσει τη ζήτηση εξοχικής κατοικίας στην Ελλάδα από τους ξένους, γεγονός που πιθανόν να επιδράσει αρνητικά και στο χώρο της οικοδομής στην επαρχία και, γενικότερα, στην αίσθηση του πλούτου του ελληνικού νοικοκυριού, με αποτέλεσμα τη μείωση στην κατανάλωση. Αναφερόμενος, τέλος, στις πληθωριστικές πιέσεις διεθνώς, ο κ. Χαρδούβελης επισημαίνει ότι οι αποπληθωρισμένες τιμές του πετρελαίου ξεπερνούν ακόμα και τα ιστορικά υψηλά της εποχής του πολέμου Ιράν - Ιράκ, ενώ τόσο στην ενέργεια όσο και στα τρόφιμα και τα μέταλλα οι τιμές θα παραμείνουν υψηλά.

Στην Ελλάδα ο πληθωρισμός παραμένει σταθερά υψηλότερος της ευρωζώνης, καθώς η ενεργειακή ένταση της ελληνικής οικονομίας είναι πολύ μεγαλύτερη από αυτή της ευρωζώνης. Η σημαντική αύξηση της μέσης τιμής του πετρελαίου το 2008 συνεπάγεται αύξηση του πληθωρισμού κατά 1,2 ποσοστιαία μονάδα περίπου, δηλαδή από 2,9% το 2007 στο 4,1% το 2008. Επιπλέον, οι προηγούμενες αυξήσεις στις τιμές των εμπορευμάτων και των πρώτων υλών οδηγούν σε περαιτέρω άνοδο των τιμών, κυρίως μέσω των εισαγόμενων προϊόντων.

nmalliara@e-tipos.com

Bankers

■ Τα πιστωτικά spreads των 20 και 30 μονάδων βάσης πλέον του Euribor αποτελούν παρελθόν για τις ελληνικές τράπεζες, αφού το φθινό κρήμα ίσως το ξαναδούμε σε 4-5 χρόνια, σχολιάζουν τραπεζίτες. Αυτός είναι και ο λόγος που, όση ρευστότητα και να έχει μία τράπεζα, θα αισθάνεται πολύ έντονη την ανάγκη της φθηνής χρηματοδότησης.

■ Ετσι, π.χ., στην περίπτωση της Εθνικής, όσο χαμηλός και να είναι ο λόγος δανείων προς καταθέσεις, πώς θα χρηματοδοτηθεί η ανάπτυξη του δανειακού χαρτοφυλακίου της Finansbank που τρέχει με 43% σε ετήσια βάση και 64% στη λιανική τραπεζική; Απλώς με τις πολύ ψηλές καταθέσεις που έχει η Finansbank, απαντούν από την ΕΤΕ.

■ Η δαμόκλειος σπάθη της φθηνής χρηματοδότησης έχει αναδειχθεί και νέους πολύ ανταγωνιστικούς «παίκτες». Ο λόγος για την Εμπορική, που έχει ξυπνήσει από το μακρύ ύπνο της και πλέον παίρνει πελάτες από τους μεγάλους.

■ Και τον παράγοντα δομής καταστημάτων θα πρέπει να προσμετρήσουν οι τραπεζίτες κατά τη μελέτη των σεναρίων εξαγορών και συγχωνεύσεων. Συμφέρουν κυρίως τα δίκτυα με νοικιασμένα καταστήματα και σε κάθε περίπτωση τα καταστήματα με έκταση έως 80 τ.μ. και προσωπικό 10-15 ατόμων.

■ Αναλυτικά στοιχεία για τη συμβολή του τραπεζικού συστήματος στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, τι ισχύει με την «ψαλίδα» των επιτοκίων, τα μερίσματα που πληρώνουν οι τράπεζες στους μετόχους τους, την παρουσία τους στα Βαλκάνια κ.α. θα παρουσιάσει στα τέλη του μήνα ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας και πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, κ. Τ. Αράπογλου.

■ Τη θέση του οικονομικού διευθυντή στη Eurobank Properties ΑΕΕΑΠ ανέλαβε ο κ. Στέλιος Προμπονάς, σε αντικατάσταση του κ. Ηλία Παπαλιόπουλου που αναλαμβάνει καθήκοντα συμβούλου Διοίκησης. Ο κ. Προμπονάς κατείχε τη θέση του οικονομικού διευθυντή στη Village Roadshow Operations τα τελευταία δύο χρόνια και έχει διατελέσει ανώτερο στέλεχος στην εταιρία Ernst and Young όπου εργάστηκε για 11 χρόνια.